

**Коронація  
слова**



Авторське зібрання

Катерина Кулик

# **Пригоди француза в Україні**

«ОМІКО»

2019

УДК 821.161.2

**Кулик К. О.**

Пригоди француза в Україні / К. О. Кулик — «ОМІКО»,  
2019 — (Авторське зібрання)

Хочете подивитись на Україну очима іноземця? Чим наша країна може здивувати, зацікавити, налякати і привабити? Француз закохується в таємничу рудоволосу українку в паризькому метро і їде на її пошуки. Процес пошуків перетворюється на приємну пригоду – Одеса, водоспад Шипіт, печера Атлантида, тамбури потягів, справжнє українське село, кліщі, тантричний секс і нефритові яйця, вареники і куліш, карпатські зорі з чорницями, мрії про далекий острів Сен-Мартен, болівійські пристрасті і бачата з кубинцями, марихуана і шампанське. Україна у вирі танцю і подорожей, що пахне морем, кольору зоряного неба, неймовірна, захоплююча, наївна та різнобарвна. Закохатися в Україну і закохатися в Україні.

УДК 821.161.2

© Кулик К. О., 2019

© ОМІКО, 2019

## Содержание

Київ	6
Вінниця	9
Бориспіль (розмови про козла Наркотики та кокаїновий рай)	12
Сен-Мартен	14
Париж	16
Вінниця	25
Одеса	27
Кінець ознакомительного фрагмента.	31

# **Катерина Кулик**

## **Пригоди француза в Україні**

© К. Кулик, 2019

© Є. Вдовиченко, художнє оформлення, 2019

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2018

## Київ

Щоразу, коли я повертаюся до України, хочеться випити. Сьогодні також, я сідаю в Борисполі на автобус «Політ», трясусь до самого вокзалу, заходжу в вареничну «Катюша» і замовляю собі 50 грамів коньяку.

Ніколи не могла подумати, що повернення додому буде відчуватися виходом з зони комфорту. За столом біля мене два дядька голосно сваряться і п'ють пиво, на вулиці мряка.

«Цього року холодне літо», – каже мама по телефону, вітаючи мене вдома. Я вже не пам'ятаю, коли те літо було теплим, але погоджуюсь, що так, наступного року має стати краще. Спостерігаю з вікна вареничної, як працюватиме бомж тягне за собою кравчучку зі сміттям, діловито збирає щось на вокзальній площі і зникає у тумані мряки. Мені холодно, мені лячно, мені сумно. Тіло зігріває несмачний алкоголь, я випила.

Такі панічні випадки трапляються зі мною щоразу після повернення додому. Я очікую тут м'які поля жовто-лимонної кукурудзи, білих капустяних метеликів і пухнасті обійми мами, такі як солодка вата. Натомість я постійно потрапляю на якісь вокзали, де працюватиме бомжі створюють ілюзію зайнятості і старі бабусі з кравчучками просять пожертвувати на котів та собак.

Я знаю, коли початковий екзистенційний шок мине, я почну відчувати заховану в серці любов до дивакуватих насуплених людей, до київських вулиць, до водіїв маршруток і хамовитих продавщиць квитків у касах вокзалу. Ви вже зовсім майже в минулому, хамовиті продавщиці, ми вже всі купуємо квитки онлайн, а вам скоро на пенсію – в'язати шкарпетки, заварювати ромашковий чай і перекваліфіковуватись в консьержок (*le concierge*).

Хижа наколюю останній вареник з вишнями на виделку, смачно пережовую його і йду геть з вареничної «Катюша». Тепер мені байдуже, що навколо усі намагаються зав'язати мені на руку жовто-блакитну стрічку за десять гривень і продати несвіжий «Київський торт». Я йду як зомбі на голоси мужніх жінок з бізнесу нерухомості з табличками в руках. Вони стоять перед центральним входом вокзалу і повторюють свою робочу мантру, крокуючи туди-сюди: «Квартира-квартира, квартира-комната».

Я винаймаю квартиру-комнату у тьоті Люби, деє на вулиці Урицького, куди ми йдемо швидко і пішки, і провалююсь у варенично-коньячний міцний київський денний сон.

\* \* \*

Будденність, як буддизм – тече своєю річкою, і я в неї не вписуюсь. Друзі працюють на роботах, гуляють з дітьми, вирішують проблеми, платять за воду, електрику та газ. А я втратила роботу і вештаюсь Києвом.

У Тунісі я працювала перекладачем французької у великій та нудній компанії. Ми завжди запізнювались на роботу, потім до півдня пили каву, а далі вже й обід. Нічого не робили, бо роботи було не так і багато, перемикали кісточки начальству, а я нудилася, читала журнал «Економіст» і дивилася «TED Talks».

Робота була не дуже, але жити в Тунісі мені подобалось – там яскраві африканські ринки приваблювали туристів, там стиралася межа між реальністю та казкою, коли вечірні зорі виходили над містом. Там у готельних басейнах і біля моря можна було слухати шурхіт природи – дихання землі. Вдих – і хвиля потекла на тебе, розширилась, видих – хвилю засмоктує в себе море – земля звузилась.

Так би і жила в Тунісі, але начальник одного дня притиснувся до мене в ліфті і почав бажати сексу. Я ляснула його по щоці, а назавтра мене звільнили. І не така вже я сексуальна,

щоб мене звільняти, хоча груди в мене, звичайно, великі. Я думала подати на нього в суд за sexual harassment, а потім плюнула на ту нудну роботу, і поїхала додому їсти черешні на зароблені у французів гроші.

Жінки, якщо об вас хтось третється в ліфті, ніколи не придумуйте, що вам здалося. Бийте нахабу підбором в яйця і заявляйте про це на весь світ. Ми народилися жінками, щоб квітнути і сяяти, і жодні нахаби не мають права тертися об нас, навіть якби ми й голі ходили.

Київ після сну в квартирі-комнаті трохи хижий, колеться холодним вітром і насупився – скоро з-за холодно-пурпурових хмар стемніє, вечір накриє своєю ковдрою Київ і ввімкнуться ліхтарі.

Коли ввімкнуться ліхтарі, страшний соцреалістичний будинок навпроти Опері провалиться у темряву і буде видно лише красиву будівлю Опері. Я сиджу в кафе під соцреалістичним будинком, п'ю гарячий чай «полуниця з вершками» і дивлюся на красиву будівлю навпроти. Мені хочеться сьогодні танцювати балет. Хочеться пити солодке одеське шампанське, щоб, наче зорі, бульбашки тріскалися у роті, і танцювати.

Чай випитий і час іти далі – до магічного кота біля Золотих воріт. Завжди, коли гуляю біля кота, тру йому лапи і загадую бажання. Щоразу бажання збуваються. Минулого року я хотіла ролики – і тепер маю з чим дуркувати, а позаминулого – побачити Цирк дю Солей (Cirque du Soleil) – і вони приїхали. Колись я загадала мати гойдалку вдома – і батьки купили великий білий сидячий гамак. Сьогодні хочеться потерти коту лапи, щоб, може, знайти нову роботу.

Безробітною бути влітку не так і страшно, малина дешева, помідори сяють сонцем – ходи вулицями, роби салати і тішся. Може й не треба мені ніякої роботи? Дивлюсь на кота задумливо, потім тру йому лапи і загадую пригод.

Пригод мені, літніх, мохітових, вкритих пухом кульбаб і тополь, натхнених свіжим карпатським повітрям, заїдених гречаним медом і просвічених крізь домашні штори ясным сонцем. Мені, котику, пригод, будь ласка, а робота зачекає. Я хочу покататися на повітряній кулі, я хочу закохатися, хочу піти в гори з наметами, їсти чорниці і дивитися на зорі.

Що такого ще можна літнього загадати? Зливи і гради, свіже парне молоко, яскраві хустки і легенькі сукні. Сукні, які навіть під дощем в листопаді хочеться носити, ситцеві, віскозні і лляні, в яких би оце крутитися і не зупинятися, і танцювати балет, чи принаймні сальсу. Назагадувала коту бажань і побрела в «Ярославну» – їсти найсмачніші у світі пиріжки.

Тут, на вході у Ярославів Вал, стоїть маленький замок – будинок моєї мрії. Тут я жила б усе своє життя, аби можна було купити цей замок. Я б звішувала свої коси з балкону, як Рапунцель, і слухала серенади коханого та вечірній шум п'яних іноземців, посьорбуючи літній безалкогольний мохіто. Я б носила пишну сукню, як Рапунцель, і ніхто б навіть не знав, що я вагітна, допоки я не народила. Я б малювала там, у замку, картини і пекла найсмачніші профітролі (profiteroles) для усієї нашої знатної родини замкових мешканців. Іноді я б вередувала, висмикувала з голови коси та носилася замком у кросівках. Мій замок – це будинок з вежею, але такий омріяний.

У «Ярославні» найсмачніші пиріжки – з грибами, з капустою та з вишнями. Я купую собі по два кожного і бреду темною вулицею під ліхтарями. На Великій Житомирській є пречудовий барчик «Буена Віста», де збираються кубинці потанцювати сальсу. Я піду туди на мохіто і побалакати іспанською.

У «Буена Вісті» сьогодні не шумно, понеділковий джем, усі попивають коктейльчики і рухаються в ритм з барабанами. Поодинокі пари виходять танцювати.

Струнка руда дівчина в маленькій чорній сукні танцює з парубком, рухає стегнами, як кубинська королева, і одразу цим приваблює мою увагу. Я спостерігаю за її рухами і помічаю малесенький шрам на правій частині підборіддя. Деякі шрами не лише мають право на існу-

вання, а й можуть і вміють ставати привабливою родзинкою зовнішності людини. Ця руда красуня вміє носити шрами, вони їй до лиця, так само як мені червона помада.

За столом біля вікна сидить темношкірий кубинець в костюмі і п'є пиво. Я пильно дивлюся йому в очі і він запрошує мене танцювати.

Тонемо в барабанному ритмі.

Сальса – це найчудовіший у світі танець, навіть гарніший за лебединий пухнастий балет. Сальса – це вібрації цілого континенту, це безсонні ночі, це ритми перед тим, як кубинці ідуть кохатися, це маргаритові ромові вечірки в барах і на пляжах.

Жінка зовсім не повинна вміти танцювати сальсу, жінка повинна вміти віддаватися чоловіку, повністю і без питань. А найкращі танцюристи-чоловіки ніжно, навіть одним пальчиком будуть вести жінку у найзаплутаніші рухи, туди, де дихання переплітається у чоловіче та жіноче і стає одним цілим. Сальса – це танець злиття, але не вульгарності, пристрасності, але віддаленості.

Після сальси починається бачата. Вона сповільнює ритм, але мої коси вже прилипли до спітнілої, шиї і кубинець Родріго відчуває, як сильно б'ється моє серце. Бачата повільніша і дуже сексуальна, в бачаті потрібно рухати стегнами, а крім цього знову ж таки не треба нічого особливого знати. Просто рухати стегнами, коли бачата на десерт після сальси. Колись я так сильно рухала стегнами, що розбивала дзеркала і перевертала стільці, зараз я ніжно-спітніло обережно рухаю стегнами.

Втомлена, прилетіла вранці з Тунісу, випила на вокзалі, наїлася вареників та пиріжків, виспалася в квартирі-комнаті і провалилась у бачату. Коли танцюєш, відчуваєш теперішній момент і відчуваєш, яке воно сьогодні – твоє життя.

Коли танцюєш, знаєш, які б'ють в тобі сердечні ритми і на що ти сьогодні здатен. Я відчуваю, що я сьогодні ніжно-стомлена. І спітніла як курка, я сідаю на стілець. Родріго хоче купити мені випити, я вибираю безалкогольний мохіто. Він курить сигару, а мене від неї трохи нудить. Ми починаємо говорити іспанською.

Родріго виріс біля моря на Кубі. Коли він був маленьким, завжди рибалив на обід, і його родина щодня їла рибу. Він ненавидить рибу і ніколи її не їсть. Я його розумію, я так переїла курей в дитинстві, коли у бабусі їх було багато, а всього іншого, крім цукру, був дефіцит. Родріго розповідає про кубинські танці, про те, як вони всі разом збираються на пляжі і танцюють до ранку, про дешеві банани, старі автомобілі та всі стереотипи туристів про Кубу.

Родріго приїхав до Києва по роботі, він зараз чимось торгує і живе у великій квартирі в Гавані. Підлога його квартири з мармуру, а сигари він курить тільки експортні. Чим він торгує – не признається, мабуть, чимсь не дуже легальним. Я вдячна Родрігові за те, що він ніжно береже мене від непотрібних мені таємниць і не розказує про свій бізнес. Йому самотньо в Києві, і я його розумію. Мої друзі усі ходять на роботи і платять за газ, електрику та воду, а я вештаюся Києвом.

У барчику далі грає музика, мені стає тепло і затишно і вже не нудить від диму сигари, а просто хочеться фруктів та потонути у ночі. Замовляємо тарілку з фруктами – ананаси і банани. Я сама не помічаю, як засинаю на плечі у Родріго.

Перший київський вечір закінчується теплом Родрігового таксі та тьоті Любиної квартири-комнати. Я відчиняю навстіж балкон і міцно закутуюсь в ковдру, і вже не страшно тут бути і не хочеться випити, тільки в маршрутку сідати теж не хочеться, ніколи-ніколи.



## Вінниця

З Києва я їду додому, у Вінницю. Стара електричка третього класу – смердючий досвід з дитинства, але на неї гарантовано є місця. Тут я п'ю каву, куплену на вокзалі, і заїдаю піріжками. Ліси і поля несуться повз мене як довгі фотешпалери, що ніколи не закінчуються. Тільки справжні ліси такі живі та свіжі, що їх хочеться лизнути язиком, як холодне морозиво. Я хочу нажати на стоп-кран, вибігти в ліс і дихати його, поки мене не посадять назад в смердючу електричку і не змусять платити штраф. Так і їду, споглядаючи.

Мама з татом на все літо поїдуть до бабусі в Росію, а я з сусідкою тьотью Нілою буду дивитися за алоями і поливати кактуси. Мене така ситуація влаштовує – безкоштовне житло і невибагливі рослини.

Вінниця цвіте і пахне, з Південного Бугу б'ють кольорові фонтани, на мосту висять зелені кадки з рожевими квітами і всюди продають льодяники та солодку вату.

Я гуляю місцями дитинства і зустрічаю однокласницю Олю.

Оля тепер працює на фірмі, яка торгує йогуртами, і її французькі партнери шукають перекладача. Потрібно доставити старого українського дядька в Париж, провести з ними переговори і отримати за це гроші. Я на все згодна, бо мені якраз потрібна робота.

З вдячністю згадую пам'ятник коту біля Золотих воріт – дякую котику за роботу, зараз би мені ще пригод. Пригод мені, пухнастих, як та солодка вата, що продають біля фонтану. Скажених, як вогонь великого вогнища, щоб танці не закінчувались, а сонце не заходило, щоб вся дорога до пригод була прикрашена полуницями.

Оля купує мені квитки Київ – Париж, а я прошу залишитися на кілька днів довше за дядька Василя. Я вже років п'ять не була в цьому магічному місті і хочу позагравати з Парижем кілька днів.

\* \* \*

Сьогодні п'ятниця, а в понеділок ввечері у нас літак. Що б такого зробити у Вінниці на вихідних? Ми зустрічаємось з давнім другом Петром і йдемо гуляти біля Південного Бугу. Люда, наша однокласниця, поїхала жити в Дубай, вийшла заміж і вдягла паранджу, а Вітя зараз працює в міськраді. А ми з Петром удвох безробітні і палимо вогнище біля Бугу. Петро недавно впав з дерева і зламав ногу, йому треба багато гуляти, щоб її розробляти, ось ми й гуляємо.

У Вінниці всі палять цигарки. Це таке загальноприйняте культурне явище. Мені це нагадує Францію 60-х, коли палили і в літаках, і в університетах. **Що ж такого в цигарках?** Чи вони просто заповнюють пустку? Чи це альтернатива солодоців? Чи люди не знають, що можна малювати і танцювати, щоб заповнити пустку та самовиразитись?

Петро теж палить, і вітер повільно здуває дим мені на шалика. Ми говоримо про дружбу. Після того, як він зламав ногу, Петра кинула дівчина, бо його часто навідувала подруга і приносила йому фрукти. **Чи існує справжня чоловічо-жіноча дружба?** Чи це тільки міф для наївних людей? Чи це тільки дружба між братом та сестрою? Навіть якщо так, то у нас з Петром тоді точно братньо-сестринські стосунки.

Петро розповідає про водоспад Шипіт, що в Карпатах. Він їздив туди минулого року на щорічне зібрання хіпі в день Івана Купала.

А я минулого року сохла від спраги в туніському офісі. Був Рамадан, іноземці підтримували місцевих і тишком бігали пити воду в туалеті. А я вирішила спробувати Рамадан з другом Мухамедом. Рамадан – це священний місяць у мусульман, в який заведено не їсти і не пити від сходу до заходу сонця і при цьому дотримуватися усіх мусульманських моральних норм.

Спробуй дотримайся тих норм, якщо тобі сказали робити переклад нудного документу на 200 сторінок, а в горлі пересохло і в шлунку булькає.

Ми з Мухамедом весь день втомлено працювали і точили ляс, тільки цього місяця вже без кави. Ми намагалися гарно поводитися, нікого не ображати, Мухамед читав свою молитву, я – свою, християнську. Ми жили поруч і разом обідали після заходу сонця.

За день спрага настільки набирала обертів, що ввечері ми збиралися в когось вдома, щоб просто разом випити води. Ми сиділи за столом, прикрашеним гарною скатертиною, з квітами, дивилися одне на одного і пили воду. Щовечора я випивала близько двох літрів води, потім обідала і випивала ще. Щоранку я прокидалася о четвертій, щоб посидіти в темряві і напиться води. Я багато злилася і намагалася трансформувати енергію зла в енергію добра – дарувала співробітникам квіти, писала гарні записочки на холодильник, на кшталт «Сьогодні буде хороший день», і посміхалася своєму хамовитому начальнику, який мене нещодавно звільнив.

Одного разу під час Рамадану я сиділа за робочим столом і писала листа електронною поштою, коли перед очима затуманилось і попливло і я перенеслась у магічний світ блискіток та метеликів.

Коли метелики пропливли у мене перед очима, я побачила водоспад з чистою темно-синьою водою, яка була по каменях. Мені так хотілося зайти до того водоспаду, щоб вода лилася всюди на мене, щоб пити воду крізь шкіру, всотувати вологу і охолоджуватися. Я заклала і стояла перед водоспадом, протягнувши руки до нього, аби тільки напиться з доло-ней, але навіть підійти до нього не могла. Раптом водоспад вибухнув яскравим світлом, яке розпливлося на всі боки, і перед очима потемніло.

Так трапилась моя перша галюцинація. Я прокинулась від того, що на мене лилася холодна вода – це Мухамед прибів мене рятувати. Він лив на мене воду з великого глечика, щоб я прокинулась, а потім змусив випити ще склянку води. Того дня я ганебно закінчила свій Рамадан на два тижні раніше і стала менше зависати з Мухамедом.

У той самий час, як я знепритомніла в Тунісі, Петро теж помирав від спраги, але від перенасичення організму алкоголем. Хлопці вирішили поїхати на Шипіт на два тижні раніше і, за не наявності інших людей та сильних наркотиків, вони пили щодня горілку з місцевого магазину.

Так пили, що вранці прокидалися висушені, як грушки для узвару, і варили весь день чаї з місцевого чебрецю, що ріс отак під ногами. Крім того, що вони попідсушувалися та схудли, вони також поїли смачної карпатської картоплі, печеної на багатті, скупалися голяка у водоспаді, наїлися по вуха чорниць, пограли на гітарах, запалили величезне багаття і приїхали додому досить-таки відпочившими.

Петро навів додому чебрецю і зовсім перестав пити горілку після Шипоту, тільки трав'яні чаї. А ось недавно перший раз за рік напився на весіллі і зламав ногу – що тут поробиш, Боженька тобі всіма знаками показує, Петрику, що пити більше не треба.

Після нашої розмови Шипіт мене зацікавив, і навіть здалося, що крім алкоголю та наркоманів, я зможу знайти там пригоди і природню красу. Допалюємо вогнище, заливаємо його південно бузкою водою і кульгаємо додому. Петро кульгає в прямому сенсі слова.

Вінницькі будні звільненої з роботи туніської гастарбайтерки тягнуться вільно і невимушено – спілкуюсь з мамою, поки та не чкурнула до Росії, ходжу на каву з друзями, щодня купую та з'їдаю кілограми черешень, вишень та полуниць.

Жити в Україні у червні – особливо смачно, з-під землі світиться сонцем соковита трава, скоро почнуть родити перші огірочки з пупиришками, жовті та червоні черешні стоять у малому тазі на кухні і просять – ставай сиріодом, кидай сало і їж тільки черешні та полуниці.

Я так і роблю, а заодно купую легесеньку ситцеву сукню на виставці у кінотеатрі (так, у нас у кінотеатрі Коцюбинського проходять виставки одягу), купую собі житомирських шкарпеток і готуюсь до поїздки в Париж. Мама з татом їдуть на день раніше, а мені виїздити зав-

тра – в понеділок. Старий дядько Василь чекатиме на мене на вокзалі, а поки що я вип'ю чаю з Петрового чебреця, поїм булку з маслом і лягатиму спати.

## Бориспіль (розмови про козла Наркотика та кокаїновий рай)

На ранок небо затягнуте хмарами, сонця не видно і стає дуже холодно – як казала мама, літо цього року видалося занадто холодне. Я не можу дозволити собі вдягати ситцеву сукню, тому з сумом складаю її до рюкзака і натомість вбираюся у теплу толстовочку і джинси. Завтра перекладатиму в спідниці, а сьогодні краще не мерзнути.

На вокзалі на мене чекає дід Василь. У діда білі закручені вуса, він займається у селі Малі Крушлінці Вінницької області розведенням кіз. До Франції дід їде спілкуватися з партнерами-фермерами, бо на якісних козах, виявляється, в наш час можна добре заробити. Дід – зовсім не старий дядько, а цікавий магічний співрозмовник.

Довга дорога в Бориспіль з Вінниці – три години потягом, а потім ще маршруткою. У вагоні постійно відпадає вікно – зламалося, не зачиняється. Тьотя, яка сидить перед вікном, покликala провідника. Той чухав потилицю, а потім прийшов зі скотчем та ножицями – тримає вікно плечем і добренько приліплює його скотчем до стіни, щоб трималося. Я чи то з жахом чи з подивом за цим спостерігаю, трохи гублюся і переводжу погляд на затертий килим, коли провідник помічає, як я на нього дивлюся. На превелике диво, вікно приклеїлося і на тьотю вже не дує.

Півгодиною пізніше провідник проходить по вагону і пропонує всім «чай-кофе-мак-кофе», я з радістю чаюю і хрумкаю вафлі «Артек», поки мій дід Василь дримає у кріслі поруч. Аж тут позаду чується тихенький хрускіт і БУМ! – скотч відклеївся, а вікно відпало. Ззаду мене піднімається грузний мужик і підходить до вікна з пустою пластиковою пляшкою. Він припирає вікно і засовує між карнізом та вікном пусту пляшку, яка підтримує таким чином вікно і воно вже не відпадає.

За цей час я розглядаю мапу і знаходжу в Карибському морі малесенький острів Сен-Мартен. Уявляю собі, який він красивий та білопісочний, уявляю себе в купальнику на тому білому піску і провалююся в сон. І сниться мені Сен-Мартен, подібний до реклами кокосової шоколадки, і ходять по ньому босими ногами засмагли креолки, і одна з них підштовхує мене за ліктя і подає мені кокос з бамбуковою трубочкою. «Женщина, ми вже в Києві, пора виходити». Товстенька тітонька штовхає мене під лікоть і я прокидаюся від креольського сну. Не така вона ніжна, як моя наміряна креолка.

Прибуття до аеропорту трапилося непомітно – увесь час я їла черешні з пакета і дивилася на телефоні фоточки з Сен-Мартену. Тепер у мене з'явилася нова мрія – поїхати туди на Новий рік.

Небо у Борисполі хмуриться-хмуриться і стає пурпурово-синім. Мені це не подобається, але ми все одно реєструємось на виліт, проходимо сканування ручної поклажі, під час якого у діда забирають півлітрову банку з козячим молоком і кавалок сиру. Нічого, – каже дід, – то я на дорогу взяв, а в багажі у мене теж є, французьким партнерам везу український козячий сир.

Коли ми виходимо до місця посадки, з неба починає лити дощ як із відра, а потім сипатися град. Град спочатку маленький, потім стає розміром з подушечки пальців, а потім майже як м'ячик для пінг-понгу. «Град – це дуже швидкоплинне явище, – заспокоює мене стюардеса, – він швидесенько пройде і ми зможемо летіти».

Град минає, але дощ не закінчується, і за дві години чекання до нас підходить представник авіаліній з запрошенням на безкоштовний обід. Сподіваюся, мені не доведеться ночувати з дідом Василем в одній готельній кімнаті, підплакую тихенько в хусточку і подумки віддаляюся від своєї мрії сидіти біля Ейфелевої вежі і пити свіже біле вино під захід сонця.

На вечері за рахунок авіаліній біля мене сідає худий хлопчина і теж час від часу штурхає ліктями.

– Як тебе звати? – питає.

– Мене Міла. А тебе?

– Мене Жан. Ти куди летиш?

– Я в Париж, діда везу на виставку кіз та козячого сиру. А ти?

– Я теж в Париж, був в Україні у родичів, – і Жан магічним способом переходить на ламану українську.

– Як це так? – не розумію я.

– Мої батьки переїхали зі Львова в Одесу, коли я був зовсім маленьким, а потім імігрували до Франції. Я там виріс і відчуваю себе майже французом, але до бабусі іноді літаю.

– І як тобі Одеса? – питає дід Василь, бо починає розуміти уривки розмови українською.

– Одеса непогана, але море там дуже нецікаве. Ой же ж це море. Брудне, заставлене шезлонгами (chaise longue – що дослівно означає довгий стілець), що і на піску не лежиш. Я минулого року жив на Карибському морі, ось там була краса, не те що в Одесі.

– А де саме ти жив? – запитую з переляку французькою. Очі в мене вилуплені, язика висолопила і чекаю на назву того самого острова.

– На острові Сен-Мартен, – повільно пережовуючи, вимовляє Жан, і у мене відпадає щелепа, а потім я давлюся шматком картоплі.

Поки Жан з дідом бігають навколо мене і трясуть мене, стискаючи під ребрами, я спокійно відкашлюю картоплю, сідаю на стільця і починаю допит. І наступні три години ми говоримо про тропічний рай, який виявляється тою ще пригодницькою місциною.

## Сен-Мартен

### *Як далеко ти готовий переїхати заради кохання?*

Жан переїхав на Сен-Мартен з добрих намірів кохання. Поїхав за своєю французькою подругою, яка там мала працювати вчителькою мови. Жан кинув перспективну роботу фінансистом в компанії, що розвивається, купив квиточка і помчав за коханою Сюзанною. Вони мешкали на французькій стороні острова, аж поки на якісь із канікул не поїхали зустрічатися з друзями в Домініканській Республіці.

В Домінікані напилися вина, Жану боліла голова і він лежав весь день у готелі, а Сюзан пішла плавати з трубками й масками. Інструктору Сюзан, здається, сподобалась, бо як тільки вони запливли за човна, вона відчула, що її білизна спускається в океан, а інструктор з плавання з масками кохає її всім ротом одразу ж таки у воді. Повернулася Сюзан без трусів, але дуже задоволеною, і через це пара не на жарт поконфліктувала.

Жан викинув в море сховану обручку і вирішив ніколи жінкам не довіряти, а після повернення з вакацій до острова Сен-Мартен він часто їздив на голландську частину острова. Там він пив, курив і шлявся. Іноді повертався до Сюзан, міг почати сварку і навіть розбити скло. Сюзан в такі дні викликала поліцію, яка депортувала дебошира Жана з сенмартенської Франції в голландську частину острова. Та особливого кордону між двома країнами не спостерігалось, тому депортовані завжди мали змогу сісти на автобус і спокійнісінько повернутися до французької частини.

З часом колишні закохані знову помирилися. Це було якраз тоді, коли кокаїн на острові подешевшав і Жан іноді його нюхав.

Справа була така – по дорозі з Колумбії до Флориди човни з наркотиками іноді зупинялися на острові Сен-Мартен. Одного разу такий човен проїздив патруль біля берега, і конче хотів пройти станцію перевірки на великій швидкості і без зупинки. Не уявляю собі точно ту станцію, але згідно з розмовами там висів шлагбаум, який закрили якраз тоді, коли хлопці летіли на хвилях і не збиралися зупинятися. Вийшло так, що вони наче перечепилися через той шлагбаум і пішли не в той напрямок, на високій швидкості вїхавши у скелю, що стирчала в морі біля берега. Результат – два колумбійські трупи і тонна кокаїну, розкидана по морю в пластикових пакетах. Багато хто ловив той кокаїн і продавав, і таким чином ціни впали до десяти доларів за грам. Люди перестали зустрічатися на пиво, а натомість збиралися разом вдома, аби нюхнути кокаїну.

Саме в той час Жан на пару з другом купив човна і вони почали возити в море на рибалку багатих американських туристів. Бувало, що риба клувала, а як ні – хлопці робили так, щоб вона клувала у американців.

І ось одного дня веде Жанів друг рибу, що клонула, а в результаті дістає з моря пакет кокаїну. В той день хлопці довго думали, що робити – за умови правильної реалізації вони могли заробити мільйон доларів. Та Жан вирішив нюхнути з другом на пару і потопити решту, аби не нариватися на великі проблеми.

### *А ти б хотів заробити мільйон на кокаїні?*

Одного разу великий товстий американський турист хотів рибалити, і човен вийшов у море. Жан зачепив велику рибу, яка тягнула його зовсім як у казці про ріпку, тягне-потягне, витягнути не може. Аж тут риба тягне на себе так, що передня палуба човна піднімається догори і хлопці вже готові падати в море. Підбігає Жанів друг і обрізає мотузку вудочки, рятує всіх на човні. В той день американські туристи дали великі чайові, і хлопці весь вечір нюхали вдома кокаїн.

Мабуть, Жан винюхав би собі весь мозок, якби не сталося так, що на острів приїхала його мама. Французька жінка, вчителька старших класів, швидко зрозуміла, що дітей час рятувати, і

вивезла їх обох з Сен-Мартену прямісінько до себе у Бордо. Човна довелося поспіхом продати, а на виручені гроші лікуватися від наркозалежності у французькій клініці. Мама поставила дітей на ноги, і вони зіграли весілля, а тепер живуть душа в душу в Бордо і навіть хочуть дітей.

От така цікава історія, яка починалася кунілінгусом, а закінчилась лікуванням від наркозалежності. Велике кохання все одно перемогло.

Поки я слухаю все це вухами, що відпали до щелепи чи до колін, дощ та непогода закінчуються, безкоштовна вечеря від авіаліній також закінчується, і ми починаємо рухатися до літака.

Дід питає, про що ми так довго говорили, а коли дізнається історію в двох словах, з радістю викрикує: «Так мого козла теж Наркотик звати! Він – єдиний козел на все село, до якого ходять усі кози запліднюватися». У літаку починається нова розмова, тепер вже про козла Наркотика. Для того, щоб пристойна сільська коза могла зайнятися сексом з Наркотиком, хазяїну платять 100 гривень.

– Діду, то ти козлий сутенер, виходить?

– Ну як тобі, хлопче, сказати: сусідка розказувала – коли її одна коза приходить від Наркотика, то від неї так пахне, що всі інші кози не можуть заспокоїтись і ходять весь вечір з задерними хвостами. Як козла назвеш, так він тобі й робитиме, а у мого хороше ім'я. Хоча, – визнає дід, – в тому, що всі кози ходять до одного Наркотика, є багато недоліків.

Тому він, власне, і їде до Франції, вчитися, як правильно спарювати кіз, щоб у них не сталося кровозмішування і щоб сир смачний виходив. У глобальному плані дід хоче заповнити смачним французьким сиром українського походження весь ринок.

## Париж

По прильоту до Парижа нас з дідом поселяють в якомусь готелі, далекуватому від центру міста, і наступні три дні ми з ним ходимо по виставці і на уроки. Я дізнаюсь чимало цікавого про сексуальні ігри кіз, про сири та про французів.

Цікаво, що у багато сирів, особливо тверденьких пармезанистих (французи мене б за таке слово ігнорували все життя), додають фермент із шлунку теляти. Тобто теля зарізають на м'ясо, а шлунок передають на сирну ферму і виробляють там з нього сир. Тому обережно, вегетаріанці, то вам тільки здається, що ви м'яса не їсте. Насправді ж заради вас ріжуть телят.

Французький сир можна поділити умовно на фромаж і емменталь. Емменталь – це твердий голландський жовтуватий сир з дірочками, ми його теж називаємо голландським чи російським, тільки у Франції він вищої якості. Фромаж – це все інше – і брі, і камамбери, і твердіші сири. Найсмердючіший з тих, що я смакувала, – шевр, тобто сир від кози, з козячого молока. Мій дід робитиме таке в Вінницькій області, а я даруватиму друзям ці смердючі сири, якщо вони себе погано поводитимуть. Нехай потім на весь холодильник смердить!

Ще один цікавий факт з виставки – з французьким козлом за 100 гривень просто так не переспиш. Французи платять за секс з козлом набагато більше, часом і по сто євро і по сто п'ятдесят.

– Виходить, коли в мене закінчатся гроші, я зможу приїхати до Франції підторгувати козлами на чорному ринку сексу для тварин? – жартуючи питаю одну з організаторок виставки.

– Звичайно зможеш, тільки тобі для цього потрібна ліцензія і купа різних документів, тому, будь ласка, приймайся до справи серйозно.

Вирішую спочатку поїхати до Малих Крушлинців і познайомитися з дідовим козлом Наркотиком, а там вже дізнаюсь, чи до вподоби мені такий бізнес. Може бути так, що я стану сутенеркою кіз, але сумніваюсь.

Тим часом виставка і уроки закінчуються, і я проводжаю діда Василя до аеропорту Шарль де Голль.

Дід мудрий, з ним цікаво спілкуватися. Він справді любить свою справу і любить тварин. Він завжди вчиться і розвивається і готовий дізнатися у свої 65 років, як робити справжній французький сир. Я полюбила за цей час діда Василя і майже не хочу відпускати його назад до Малих Крушлинців, але йому час їхати дресирувати Наркотика та інших козлів, а мені час лишатися наодинці з містом мого першого кохання, з містом елегантних французенок, дорогої кави, вуличних кафе на п'ятачках біля метро і стареньких бабусьок з собаками.

Сьогодні я піду до району над річкою, де можна валятися на траві. Не хочеться музеїв чи шумних туристичних розваг. Хочу пікнік. Купую багет і сир в супермаркеті і рухаюсь далі, до веселих іммігрантів, що продають холодний алкоголь з торбів. Купую пляшку пива і засмоктую півпляшки одразу в себе, на холодній французькій зеленій траві, посеред оазису пікнікуючих, у вирі подій міста і лінивих мешканців, що засмагають в трусах отак одразу посеред парку.

Літо в Парижі прекрасне – дивакуваті і лисі, смішні і веселі, елегантні і бізнесові, молоді і старі – усі парижани виходять на вулиці і розважаються пікніками. Після роботи люди спішають скинути з себе піджаки чи інший офісний одяг, дівчата малюють губи начервоно, а хлопці крутять самокрутки і сидять на берегах Сени.

Мами піклуються на берегах Сени про дітей і мажуть їм смачно масло на багет. Діти бігають навколо, а дорослі розливають вино над річкою у справжні скляні бокали, привезені в пікнікових корзинках.

Після таких посиденьок всьім містом над річкою і у парках у мене залишається лише два питання: 1. Чому ніхто не п'яний? 2. Чому трава не потоптана, а майже свіжа і зелена наступного ранку?



Ніжні усвідомлені поступи по траві допомагають переживати їй травму людських ніг, а радше єднатися з ритмом пританцьовувань, терпких крапель вина, що падають на травинки зі скляних бокалів, а найбільше траву лікує сміх – тому що люди, які по ній ходять, щасливі. А щасливі люди лікують траву, і трава посміхається.

Я сиджу на траві, а вона піді мною сміється, і я їм багет з сиром, запиваючи все це смачно пивом. Сир я вибирала спеціально козячий і смердючий, щоб відчувалося так, наче дід Василь все ще поруч.

Спостерігаючи за парижанами, я помітила, що вони всі гарно вдягнені і нікуди не поспішають. Мені взагалі після звільнення з роботи здалося, що нікуди не поспішати – це найбільший привілей, який тільки можуть мати люди.

***Коли ти останнього разу нікуди не поспішав?***

Коли ти напружений і поспішаєш, ти звужуєшся до маленької цятки, а коли розслаблений – розширюєшся і даєш життю і любові проходити крізь тебе. В часи, коли ти розслаблений, навіть алкоголь не дуже п'янить і негаразди не хвилюють дуже сильно, просто тому що ти вже п'яний від любові до життя. В ці моменти спостерігання за людьми я люблю не лише їсти багет з сиром і прицмокуючи запивати його пивом, але й цілувати поглядом обличчя кожного, спостерігати за цікавими мокрими очима, вишукувати у гурбі когось, хто хотів би поглядом приєднатись до мене і разом святкувати життя.

Встаю з берега річки і ніжно чмакаю ногами по траві – зелена травичка така солодка і соковита, мені без неї не хотілось би зимувати в холоді. Європа гарна влітку, а ось взимку? Все ж помирає, і чи помре посмішка на моєму обличчі, чи залишусь я сяючою безробітною тунейдкою?

Повільно бреду паризькими вулицями вздовж палаців, магазинів, будівель, ненароком потрапляю на показ коней від знаменитого бренду годинників. Мене вражає білий кінь з чистою шкурою, що просто біжить по золотому піску як вітер. Кінь насправді танцює, а не біжить, і чоловік, який начебто показує йому рух, просто маленька цяточка на фоні цього розкішного пишноконого жеребця. Хочеться відчувати свободу, як цей кінь, торкатися поглядом сонця так, як він торкається піску своїми підковами, хочеться ковтати життя великими ковтками під музику і жити подібно до цього танцю.

По завершенню танцю продовжую брести романтичними французькими вулицями, на яких туристи цілуються і купують маленькі статуетки Ейфелевої вежі, а дівчата ходять з оголеними плечима. Проходжу крізь Єлисейські Поля – в дитинстві завжди думала, що це великі лавандові поля за містом, а виявилось – такий собі французький Хрещатик без душі і без тіла, з дорогими магазинами і сірими тротуарами. Знаходжу в кінці вулиці Тріумфальну арку, стою перед нею, тріумфую, гарно погуляли з дідом, зробили добро українському ринку сиру, ще й грошей підзаробила.

***Коли ти востаннє святкував власний тріумф?***

Тріумфальна арка була зведена у 1836 році і була найвищою зі споруд такого класу (50 м) понад сто років, поки у Мехіко не збудували Пам'ятник революції. А у 1982 році у Пхеньяні була зведена арка, подібна до паризької, тільки трошки вища (60 м). Ця тріумфальна споруда відзначає перемоги Наполеона, а під нею знаходиться могила невідомого солдата із Першої світової війни. Після смерті тіло Наполеона пронесли під аркою, а тіло Віктора Гюго стояло під нею перед погребінням. Постоявши трохи на місці такої колосальної енергії, я також набралась сил та віри в себе і готова вже до тих пригод, що я їх попросила у котика.

Поволі бреду вулицею до річки, спостерігаю за човнами, припаркованими поруч з двома берегами. Такі човни можуть слугувати і будинком, і офісом, і місцем для вечірки. Мені дуже подобаються рослини на палубах і світлого кольору столи, за якими я уявляю собі, як суботнього ранку розпростались ліниві французи і п'ють з дітьми каву, обговорюючи новини з суспільних справ, такі як нововведення в справах шеплень, абортів та освіти.

Сена тече і манить за собою, проста звичайна собі річка, але ж вона наповнена магічною речовиною – водою!

***Коли ти пив воду як чарівний узвар? Спробуй.***

Чи знаєте ви про аналізи води японського доктора Масару Імото? У 1994 році у нього з'явилась ідея заморозити воду та розглядати її під мікроскопом. Результати виявились неочікуваними – вода з природніх джерел формувала гарні кристали, подібні до сніжинок, а вода з-під крану таких кристалів не формувала.

Також доктор Імото використовував двічі дистильовану воду і спостерігав, як вона змінює свою структуру під впливом різних слів, картинок та музики. У випадку якщо воді вмикали музику heavy metal, кристали були потворними, а під впливом класичної музики вода знову складалась у заворожливі сніжинки кристалів. Далі він писав на воді повідомлення і говорив їх в голос. Вода, яка отримала повідомлення «Я тебе ненавиджу і хочу тебе вбити», дуже відрізнялась від води з повідомленням «Я тебе люблю». Доктор Імото називає свої експерименти і фотографії кристалів води «ною формою мистецтва», що не є ні наукою, ні релігією. Він також вірить, що нами рухає краса, і що його експерименти з водою допомагають відкрити красу, а також деструктивні вібрації. Доктор Імото вважає, що природа така гарна, тому що усі вібрації в ній резонують і створюють красу. Тіло людини на більше ніж 60 % складається з води. Задумайтесь тепер, що ви робите з власною водою, коли сварите себе чи злитесь, чи погано до себе ставитесь.

Вода – неабияка речовина, вона заворожує, лікує, любить та передає інформацію. Любять воду так, як парижани люблять воду з Сени.

Ось нарешті я бачу її – до банального улюблену мою споруду – Ейфелеву вежу. Пам'ятаю, коли тато привіз мене в Париж маленькою, я побачила її і одразу закохалась. Ейфелева вежа – недолугий металічний каркас, але в ній є щось таке магічне, як у воді, мабуть, це священна геометрія, на якій вона збудована.

Геометрія буває священною? Ще й як! Чули про церкви та споруди для принесення жертви, збудовані за геометричними принципами? Люди здавна спостерігали за тим, як в природі все влаштовано, і намагались відтворити цю гармонію. Звідти почали малювати квітку та зерня життя, і багато з пропорцій відтворені в малюночку Леонардо да Вінчі, там, де людина обведена колами. А числа Фібоначчі, що трапляються в природі у різних спіральних формах?

***Яка твоя улюблена геометрична форма?***

Сьогодні я не лізтиму на вежу, не купуватиму смоктальних цукерок у формі вежі, не їстиму в ресторані на висоті 58 метрів вежі і не житиму в готелі. Я не дивитимусь на місто з вежі і не займатимусь вправами з піднімання по сходах. Я просто візьму бокал вина і сяду на траві за вежею, де сидять сотні туристів і де сотні іммігрантів продають брелочки. Я сидітиму там і любитиму її очима.

Це, може, хтось помітить, а може, й ніхто. Я, можливо, буду смішною та недолугою, але ніхто не заборонить мені сьогодні піти на побачення з нею, з Ейфелевою вежею. Се ля ві, таке життя, коли вже дуже бажаєш чогось, то навіть поїдеш з дідом з Малих Крушлинців на виставку сиру, щоб потрапити на побачення зі своїм бажанням.

***А чого ти бажаєш настільки, щоб поїхати кудись з дідом Василем?***

\* \* \*

Сиджу я, ні про що не думаю, просто спостерігаю за смерканням заходу сонця, просто смакую життя через усі п'ять органів чуття, запахом скошеної трави, парфумів і диму від машин, смаком червоного вина, поглядом на захід сонця і Ейфелеву вежу, слухом до музики світських туристських балачок і дотиком до свіжої нев'янучої зеленої трави.

Смакування вежі посилюється, коли горизонт червоніє і день на нас крапає останньою краплею червоного світла. Такі моменти – мої улюблені, бо я завжди очікую магію, що ховається за завісами темряви.

Коли я допивала останні ковточки вина і вечора, до мене прибіг гарний пес і почав тертися об мене боком, а за псом і хазяїн. Я якраз шукала, з ким би то посвяткувати кінець вечора, і ці люди та собаки дуже підходили для мого святкування.

Починається коротка затяжна розмова під останні акорди заходу сонця. Франсуа – письменник, і приїхав до Парижа з півдня Франції половити нові сюжети для книжки і посидіти з собакою своїх друзів, які полетіли на Таїті. Франсуа пахне свіжоспилим деревом і парним гарячим молоком, від нього віє братньою ніжністю, і коли він запрошує мене танцювати сальсу на березі Сени, я одразу погоджуюсь.

– Ти з України? – питає. – Мій дід колись після війни закохався в українку і втік до Радянського Союзу. З тих пір ми його не бачили. Мене тоді ще не було, але бабуся часто за ним сумувала, так і не вийшла більше заміж.

«Ну придумав, – міркую я. – Як можна було втекти до Радянського Союзу, його б одразу пристрелили на кордоні».

Я, Франсуа і лабрадор крокуємо вже вечірніми вулицями Парижа, у яких зараз змішався запах солодкого літнього туману та цигарок.

На березі Сени вже закінчуються пікніки, люди згортають маленькі і великі ковдри і складають бокали в корзини, діти і собаки бігають кругами, а в маленьких напівколах одразу над річкою вже звучить музика.

Сюди щонеділі приходять люди, закохані в життя. Вони приносять колонки і вмикають музику, яка їм до вподоби. Приносять їжу та напої і святкують. Таке ось вечірнє свято. Ми минаємо танцюристів свінгу, які весело качаються на вітрі, а над самою річкою біля них українські чи російські туристи розгадують кросворди.

Ми підходимо до танцюристів сальси і бачимо маленькі групки свіжонафарбованих карибських красунь, кубинців, які їдять щось подібне до самоси, французенок, які перевдягають кросівки на туфлі з каблуками, старих і молодих, тих, хто уже в танці і хто все ще насмілюється запросити дівчину, в яку потаємно закоханий.

Мені здається, що Франсуа – гей, і тому ще більше починаю довіряти цьому хлопцю. Чорного лабрадора ми прив'язуємо до стовпа, бо він неодмінно теж захоче танцювати, а на обличчях деяких красунь можна побачити маленькі невдоволені гримаски. Танцюй біля стовпа, малюк.

А ми з Франсуа кидаємось у танець, у довгу сонячну бачату, а після неї ритмічний регетон. Нам здається, що солоний піт вилітає хвилями із цього напівкола в Сену і перетворює її з річки на море. А ще нам здається, що навколо кружляють чайки і все наше напівколо переноситься в гарячу Кубу. «А ще краще б на Сен-Мартен», думаю собі я.

Коли волосся вже прилипло до шиї, я купую в чоловіка, що стоїть поруч, пляшку води, і вода здається такою солодкою порівняно з морським потом, який бризкає у моїй уяві на всі боки з цього гарячого розпітнілого танцмайданчика.

Я сиджу на одному з рівнів напівкола, а поряд зі мною – елегантно одягнений чоловік у піджаку. Він розвертається і я впізнаю у своєму знайомому кубинця Родріго з «Буена Вісти». Це ж треба! Таке буває хіба що в кіно чи в казках. Ми сміємося і обіймаємось, і я відчуваю, наче зустріла дуже давнього та доброго знайомого.

– Що робиш в Парижі? – запитую його іспанською.

– Приїхав по роботі і друзів відвідати.

Я одразу складаю в голові історії про те, як він буде вести контрабандою граніт чи наркотики, і мені стає смішно від власних думок. Найчастіше наш розум вигадує таку вже неправду, а нам вибирати, вірити йому чи ні. Я вибираю не вірити, та не завжди виходить.

***А ти завжди віриш своєму розуму?***

Догорає день. Гарячі кубинці, пуерторіканці, мексиканці та французи і далі запрошують мене до танців. Моє волосся прилипло до шиї, а дихання прискорилось, наче після кількох годинного кросу. В такі моменти відчуваю, що життя тече річкою крізь артерії та вени, що ніякий холод чи сум мені не страшні.

Адже сум застає нас в моменти, коли ми закликаємо, а якщо просто рухатися далі, він змиватиметься хвилями поту, змиватиметься киснем у крові.

І насправді, навіщо мені сумувати? Адже літо лише починається, і я загадала золотоворітському коту пригоди. Адже я уже в Парижі, а за кілька днів буду в Вінниці, поливати герані, лежати в гамаку і малювати червоні гвоздики акварелями, варити домашню каву і, можливо, навіть в'язати макраме. А головне – їсти солодкі вінницькі черешні і запивати їх водою з колодязя.

Коли така магія в тебе перед носом, сум та розпач тікають, і одразу забуваєш, що у тебе нема ні роботи, ні даху над головою. Хочеться не думати зовсім, або думати тільки про хороше, а ще хочеться морозива.

– Хлопці, а пішли їсти морозиво? – пропоную я, і хлопці погоджуються.

Француз, кубинець, лабрадор і я йдемо їсти італійське морозиво на кути однієї вулиці, кварталів зо п'ять звідси. Ще сто років тому таке було б неможливим, бо тоді 95 % населення земної кулі народжувались, жили та помирали в радіусі п'ятдесяти миль. Сьогодні глобалізація, і все стає можливим.

Дякую тобі, Сено, за такий чудовий вечір.

Вже стемніло, і теплі зорі дивляться на нас з неба. Холодний вітерець хоче здути з мене спідницю, та я міцно її тримаю і крокую з новими друзями новою незвіданою паризькою вулицею. Я вважаю, що Париж такий гарний і світлий саме через те, що багато людей його дуже люблять. Коли місто любити і коли любити траву, то вона ніколи не буде в'янути. Я бачу, як у Парижі в серцях людей проростають квіти, і навіть коли лячно чи болісно, чи тісно, як у метро, ми відчуваємо цей жар всередині себе, і хочеться йти їсти морозиво в будь-яку пору року.

Родріго розповідає чудну цікаву історію. Він має друзів по всій Південній Америці, а це був з'їзд танцівників сальси, як ви думаєте де? В Мінську. І всі ті люди приїхали на чотири дні в Білорусь поковбаситись і швиденько вилетіти кудись назад, щоб без візи. Одна його подруга з Болівії, Ванесса, танцює зараз сальсу, а раніше могла тільки ходити. І ось як це сталося.

Ванесса народилася після того, як маму згвалтував якийсь мужик. Себто її тато. Мама вирішила залишити дитину і любити її всім серцем. Вони росли в маленькій хаті – Ванесса, мама і бабуся з дідусем. Дідусь Ванессу дуже любив і заміняв їй батька, та маленькій дівчинці все одно було тоскно без тата.

Коли їй виповнилося вісімнадцять років, вона оголосила мамі, що піде шукати тата. Тоді мама посадила її на коліна, закутала в теплий шалик, бо у столиці Болівії, Ла-Пасі, завжди холодно, і розповіла їй історію про те, як чоловік згвалтував її, а потім втік.

«Багато жорстокості трапляється в світі через те, що люди не отримують того, що хочуть. Вони думають, що отримати можна тільки через силу, а насправді все іде з серця через любов. Коли я дізналася, що вагітна, – сказала мама, – я навіть хвилю не задумалася, чи залишати тебе чи робити аборт. Бог послав мені дитину, і навіть якщо це сталося через жорстокість, у цьому немає жодної твоєї вини і ти все одно моя дитина».

Ванесса була шокована і не знала, куди дітися, як знайти собі місце у цьому світі, так, щоб було не дуже боляче. Ванесса тікала до лісу і в гори, сиділа на холодній землі і довго плакала. Мама Ванесси була мудрою жінкою, вона готувала кіноа, варила чаї і закутувала доньку в шалик. Потрібно було бути чесною, але дати цій рані загоїтися.

Рана загоювалася, аж от Ванесса пішла гуляти до лісу і залізла на дерево, а з того дерева стрибнула на інше дерево. Коли стрибала, щось сталося не так, і дівчина зламала хребта. Впала

під деревом і довго лежала там, не могла рухатись від болю, аж поки дядько Педро не помітив її там під час прогулянки.

Часом ми не можемо себе пробачити чи прийняти себе такими, як ми є, і від того ставимо себе у ситуації, коли неодмінно собі шкодимо. Мабуть, Ванесса думала, що не має права на існування, адже її поява на світ була такою жорстокою помилкою.

Приїхала «швидка» і відвезла дівчину до лікарні. Наступні півроку вона не могла ходити, а мама довела Ванессі, що дівчина ніколи не була і не буде помилкою, що її люблять і про неї піклуються, незалежно від того, що вона робила і де вона була.

Перелом хребта буває трьох різних ступенів, у Ванесси був третій ступінь, найважчий. Вона лежала шість місяців і навіть їсти не могла. Мама перетирала всю їжу у блендері і годувала дівчину через трубочку. Коли хребет трохи загоївся, вона почала вставати. Після того – довгі місяці реабілітації і ходіння ногами по землі.

Ванесса багато передумала за ті шість місяців, їй був даний час на те, щоб прийняти себе і починати себе любити. Вона не могла втекти ані з місця, на котрому лежала, ані від самої себе. Вона була самотньою, але оточена материнською опікою, закутана в теплі ковдри з шерсті альпаки, і серце її трохи теплішало.

Після довгих місяців та навіть років реабілітації Ванесса побачила світ по-новому. У світі тепер було багато магії, вона могла насолоджуватися просто ходінням і на довгих прогулянках у лісі зовсім переставала думати. Ванесса не могла багато рухатися, бо хребет їй не дозволяв і частенько болів, і вона прийняла для себе прогулянки як неодмінну частину денного розкладу. Також вона відкрила у місті центр допомоги жертвам насильства, що називався «Терпіння». Вчила людей терпіти, бо сама натерпілася. Знайшла гроші з німецьких грантів, знайшла старе приміщення у бабусі, знайшла психологів та натуропатів, сама вчилася цих наук.

Поки Ванесса гоїла рани, їй зустрічалися хлопці та чоловіки, з'являвся інтерес одне до одного, та коли доходило до сексу, дівчині було боляче ним займатися – хребет дуже болів. Одна з її терапевтів знала її історію і сказала, що Ванесса, можливо, мала підсвідому відразу до сексу, він либонь асоціювався їй із жорстокістю. Насправді ж це найвищий ритуал єднання двох сердець. Так, щоб світло лилося з них обох, так, щоб хотілося обіймати увесь світ, і щоб насолода ніколи не закінчувалася. І тоді Ванесса попросила в Бога пробачити себе і свого тата.

Одного разу вона вийшла на свою щоденну прогулянку лісом, серед тих самих дерев, де ще три роки тому зламала хребта. Їй назустріч ішов чоловік. Він тримав у руці шматок дерева і палив люльку. У нього була густа борода кольору спаленого вугілля і лиса маківка. Він подивився на неї очима, сповненими любові, і Ванесса закохалася.

Вони прожили з Марком у лісовій хатині Ванессиної бабусі два роки. Марко навчив Ванессу кохатися по-іншому – вони любилися тантричним сексом.

Тут не потрібно було фізично зливатися в одне ціле, можна було просто сидіти і дивитися в очі одне одному, а можна було сидіти на коханому у позиції яб-юм, зливаючись разом в один кружечок, подібний до знаку інь-ян чи до яблука, дихати його подих і розчинятися у ньому. Тантричне кохання було чимось медитативним, не занадто заземленим, але відчуття у ньому з'являлися неймовірні. Іноді Ванесса мала по п'ять оргазмів за одну ніч, а іноді вона не могла їх порухувати.

Треба було сильно притиснути язика до піднебіння і уявляти, як енергія циркулює по тілу. Коли вдихаєш, втягуєш повітря по передній частині тіла, через груди і вниз живота, а видихаючи, уявляєш, як воно піднімається з самого низу між ногами вздовж хребта і до маківки голови, а потім повертається до язика. Ванесса іноді так дихала наодинці і це приносило їй неймовірні відчуття.

Щодня вона дізнавалася від Марка щось нове, він приносив їй квіти і осипав її знаннями.

З Марком вона також навчилася знову танцювати. Вони робили це поволі і починали з повільної музики. Коли їй хребет починав боліти, Ванесса танцювала більше і енергійніше, і

губилася в різних енергіях і ритмах барабанів. Вони танцювали вдома і на вулиці, танцювали за традицією племен Болівії і латиноамериканські танці. Бачата була для неї улюбленою, рухи повільно солодкими, а задоволення від бачати таке, як від сексу, тільки тантричного.

Одного вечора він почав сумну розмову про те, що, можливо, не завжди буде у Ванессиному житті. «Коли одні двері зачиняються, обов'язково відчиняться нові», – повідомив він їй, і дівчина заплакала. Наступного ранку Марко перестав існувати на цьому світі і вознісся через верхню чакру сахасрару до Бога.

На серці Ванесси, поруч з тугою та загубленістю, був сумний тихий спокій і впевненість у тому, що все буде чудово. Також вона відчувала, що Марко не зник назавжди, а просто переродився у чисте світло, і частинка цього світла відтепер живе у її серці.

За три дні Ванессі наснився Марко і сказав, що відправить на її шлях жінку, яка буде продовжувати навчати її кохання. За місяць Ванесса зустріла Габі, чорнокошу засмаглу чарівницю племені кечуа. З Габі вони продовжували ганяти через себе енергію всесвіту і цілувати ногами землю, а потім і цілувати ноги одна одній.

Габі мала хлопця, з яким одружилася за рік чи два, і у них народилася дитина. Ванесса кохала дівчину усім серцем і не хотіла обмежувати її ні в чому, та в її серці поселилися чорні ревності.

Ванесса приходила до Габі вночі і бажала забрати її до свого ліжка, вона заздрила її чоловіку та дитині і постійно відчувала пустоту і неспокій, наче їй не діставало чогось смачного в житті. З часом Ванесса не могла більше спокійно спати і перестала приходити на роботу, а щодня лише нервово і ніжно чекала на Габі.

Одного дня дівчата мали серйозну розмову. Габі запропонувала більше не бачитися якийсь час, аби Ванесса могла розірвати цю прив'язаність і полюбити знову насамперед себе. Вона запропонувала дівчині подорожувати і купити їй квиток до Парижа. Ванесса плакала і переживала, закоханому серденьку хотілося бути тільки поруч і ніколи нікуди не їхати, але вона спакувала рюкзак і зібралася до Парижа на кількаденний фестиваль танців.

Цікаво дізнатися, що коли Родріго познайомився з Ванессою, вона сварилася з митниками аеропорту Шарль-де-Голль. Митники хотіли забрати у дівчини плячки, випечені мамою для друзів по фестивалю, і маленьку пляшечку з... кров'ю.

***А що такого найдивнішого тобі доводилось перевозити у ручній поклажі?***

«What the fuck?» сказав тоді Родріго, бо не міг повірити, що дика болівійка додумається брати з собою в літак кров, та ще й в ручну поклажу. «Це для ритуалу, – відповіла Ванесса. – Це – кров місячних моєї коханої, я везу її до Мінська, щоб вилити у землю на іншому кінці світу і розірвати цей затісний для мене зв'язок».

Родріго чекав у черзі за Ванессою, і він своєю доброю посмішкою і впевненою енергетикою вплинув на митників, аби вони не починали ніяких справ проти дівчини, а просто конфіскували кров. З тих пір вони, власне, і дружать з Родріго.

Найцікавіше трапилось вже у Парижі. Так і не розливши крові коханої, Ванесса однак звільнилась від ганебного зв'язку, і зустріла білоруску Вероніку.

Між ними стався миттєвий зв'язок, як грім і блискавка, вони закохалися так, що за кілька місяців Ванесса вже приїхала до Мінська, а з часом дівчата переїхали разом жити до Парижа. Вони щоранку кохаються і женяться, одягають обручки і дивляться одна одній в очі.

Поки Родріго розповідав цю історію, у моєму стаканчику розтануло два шарики м'ятного морозива. Я висолопила язик і захоплено слухала цей, здавалось би, сюжет із фільму. Я настільки захопилася розповіддю, що мені здалося, наче послухати цю історію – та сама пригода, на яку відправив мене золоторітський кіт. Отака хуйня, малята.

Та коли Родріго розвернувся і сказав: «А ось і Ванесса», у мене щелепа відпала ще нижче.

Ванесса, засмагла і ніжна, впливла у магазин італійського джелато у легкій ситцевій сукні і з намальованими начервоно губами.

Ця дівчина розбила усі мої стереотипи про лесбійок та queer, вона була надзвичайно жіночною і розвивала навколо себе аромат сексу. Франсуа вона теж сподобалась, і в той момент я дізналася, що він таки не гей.

Чому вона була в Парижі? Вона тепер тут мешкала, а крім того вона була танцівницею фламенко і мала виступати на величезному святі. Через фламенко вона також зазвичай виливала на людей купу любові і пристрасті через свої чорні очі.

Далі були щирі розмови, морозиво і нічна кава, ми пішли додому до Франсуа і грали всю ніч на гітарі, розповідали ще купу смішних та цікавих історій, а я все дивилася на очі Ванесси, такі проникнуті темним спокоєм, і не розуміла, як людина могла пережити стільки болю і відпустити усе з такою легкістю.

Того вечора я зустріла нову подругу на все життя, але я про це ще не знала. Я попросила Ванессу навчити мене тантричному сексу завтра ж.

– Завтра я танцюватиму для п'ятиста людей і це мене можливо втомить, але можемо зустрітися деінде на цьому білому світі і я обов'язково тебе навчу, – сказала дівчина.

Цього вечора я дізналася багато про Франсуа та своїх нових друзів. Виявляється, Франсуа грає на скрипці і має три вищі освіти. Також він доєднався до руху zero waste (нульових відходів), тобто намагається не створювати жодних відходів у своєму житті. У нього вдома стоїть компостне відро, до якого він підсипає компостних черв'яків. Пластик він зовсім не використовує і носить за собою у рюкзаку металеві тарілку, чашку, ложку, виделку і скляний бокал. Купує одяг Франсуа на секонд-хенді.

Виявляється, що фарбування одягу забруднює навколишнє середовище навіть сильніше, ніж багато інших видів виробництва, а в сучасному світі споживчих товарів, де прийнято купувати щосезону новий гардероб, викидається дуже багато неношеного одягу, який крім того ще й забруднив перед тим навколишнє середовище.

Франсуа розповідає нам про це і ледь не плаче. І я біля нього похнюпилась і вирішила перестати купувати так багато одягу, як середньостатистична дівчинка.

***А скільки одягу потрібно тобі? А скільки одягу ти купуєш?***

Купує їжу Франсуа на ринку і виключно у власні торбинки з тканини. У наволочку складає хліби і багети, як це робить провідна французька, що створила рух нульових відходів і зараз мешкає у Каліфорнії.

Франсуа пише про рослини. Він розповідає цікаві історії про тютюн і смішні історії про марихуану. Франсуа – романтик, такий як ми собі стереотипно уявляємо французів. Колись поїхав на рік до Австралії, працював там на виноградниках, а потім об'їздив ледь не всю країну на машині. Милися у парках, там були крани і душі. Спали у автівці або просто неба. Вбили кабана на острові, бо не було чого їсти. Зустрічався з японкою, сказав, що не націоналіст, але більше з японкою не зустрічатиметься.

Франсуа тихо сидить у кутку кімнати і спостерігає за нами своїм ексклюзивно елегантним французьким поглядом. Потонула б у тому погляді, якби могла, та треба вертатися до готелю, бо маю зідзвонитися з батьками і розказати їм, що у мене все чудово.

\* \* \*

Вранці – промінчики сонця крізь штори маленької готельної кімнатки, а потім – кава і круасани, і наповненість сонцем і ніжністю.

На обід я зустрічаюся з Ванессою. Ванесса приносить мені подарунки. Здається, я ніколи ще не брала участі у жіночих колах, але ця жінка хоче мене доєднати до свого кола, відчула у мені легкість і відкритість.

Чи може я просто дуже загублена? Не знаю, як можна здатися цікавою цій засмаглій енергійній відьмі, але я завоювала вчорашніми піснями на гітарі її схильність.

«Я знаю, що в Україні багато відьом, і тому принесла тобі відомські подаруночки», – голосно сміється.

Подарунок перший – місячна чаша. Дістає з сумочки маленьку чорну торбинку з тканини, а в ній силіконова чашечка, розміром, як три тампони, з силіконовою паличкою на дні.

«Місячні, – пояснює Ванесса, – дуже важливі для жінки. (ще б пак, везла місячні свої коханки через півсвіту у пляшці). Збирай свої місячні у цю чашу і виливай їх у землю. Ти помітиш, як це налагодить цикл і твій зв'язок з матір'ю землею. Адже всі ми матері, просто іноді цього боїмося. Жінка – то великий творець, із тіла жінки народжуються нові люди».

Подарунок другий – нефритове яйце. Нефритові яйця використовували коханки китайського імператора ще п'ять тисяч років тому. Нефритові яйця тренують жіночі м'язи і дозволяють жінці бути екстрачудовою коханкою. Чоловіки просто мліють від таких коханок, тому це було секретом імператорського двору. Найкраще в Китаї – для імператора.

Головна якість зеленого нефриту – його сильна енергія, що загоює жіночі рани на різних рівнях. Вона також плекає жінку як квітку, сповнену енергії. Нефрит можна заряджати світлом сонця і місяця, і носити його щодня всередині себе. «Коли зможеш носити нефрит цілий день – знай, що ти коханка високого класу. А ще пам'ятай, що після місяця вправ твій місячний цикл зрівняється з циклом місяця, і твоя менструація завжди приходитиме рівно за 28 днів. Не лише твоя, власною присутністю ти допоможеш налагодити цикли жінок, які живуть поруч з тобою».

«Подарунок третій – моє благословення, – каже і, голосно цмокаючи, цілує мене в губи. – Тепер ти – член нашого таємного клубу жінок, і коли настане час, будеш у нас вивчати тантру, а поки що – носи якомога частіше яйце і спостерігай за його ефектами».

### ***Що робиш ти для того, щоб секс став тільки кращим?***

Моя улюблена французька страва – цибульний суп. Я їм його на обід з превеликим задоволенням, замовила аж дві порції. Я дуже щаслива тут, у Парижі. А все чому? Бо люди люблять травичку, і вона, навіть притоптана десятками ніг напередодні, оживає і випрямляється під ранковою росю.

Увечері ми знову гуляємо теплими вулицями з Франсуа і лабрадором, мені здається, що я мешкаю в Парижі вже як мінімум вісімдесят років, і що коли я проходжу повз Нотр-Дам, пізнаю кожну маленьку плиточку на підлозі і кожну маленьку скульптурку.

Сьогодні я востаннє цілую ногами паризьку землю, а завтра на ранок Франсуа погоджується відвезти мене до аеропорту.

Мій любий Париже, я обов'язково повернуся до тебе за новими пригодами.



## Вінниця

Знаєш, є такі дні, коли зовсім не хочеться чистити зуби на ніч? Наче й день пройшов нормально, але щось в серці щемить і дуже не хочеться, аби він закінчувався. Адже сон – це маленька смерть, і щодня ми народжуємось заново. А деякі дні – в'язкі і незрозумілі, як сьогодні, і ось вже залишилось півгодинки цього дня, а я ще нічого важливого не зробила, не досягла жодної мети, просто ходила весь день у спортивному ліфчику і навіть спортом не позаймалась.

У ці моменти прощання із сьогодні, яке скоро стане вчора, у мене починається синдром заїдання суму. І цукерок чомусь в вечірній час зовсім не хочу. А хочу ковбаси. Дістаю з холодильника півпалки Московської ковбаси, починаю її різати, потім помічаю недоїдки камамберу, солоні огірки і навіть роблю бутерброд з шинкою.

У кімнаті під світлом свічок та лампадок швиденько все з'їдаю і повертаюсь на кухню по нову порцію – оселедець під шубою на друге. Швиденько поїдаю оселедець і лягаю спати – в такі дні ми зовсім не бережемо себе, ми не лише не пам'ятаємо, що *a minute on the lips forever on the hips*, нам також здається, що і зуби чистити теж не треба, адже життя – тлін, і спрацьовують самодеструктивні звички.

Не дивуйся, коли побачиш велику товсту людину, котрій не хочеться жити. Все, можливо, починалося з емоційного зриву чи гормонального збою, але закінчується завжди небажанням чистити зуби. Дні перетікають з одного в другий непомічено, а ковбаса Московська непомітно тане в холодильнику, допомагаючи комусь заїдати свій сум.

Я сплю собі тихенько, у мене в животі булькає чорний хліб з ковбасою з камамбером з огірками з оселедцем. Бюст Пушкіна засудливо дивиться на мене з полицки, а телефон забула поставити на авіарежим.

У собачий голос починає грати Ян Тірсен музикою з фільма про Амелі, я вистрибую з ліжка, беру трубку, а в животі перевертається с боку на бік оселедець.

– Альо.

– Це Франсуа, мені необхідно терміново приїхати до України, ти могла б мене зустріти?

– Франсуа, ти здурів? Зараз ніч! – Ковбаса в моєму животі обурюється.

– Ти розумієш, Міло, я закохався.

Франсуа закохався. Я переїла камамберу і не почистила зуби. Вічний Пушкін поблажливо позирає з полиці. Що я маю робити, як не стояти на балконі, так, щоб вітер обдував мої світлі коси, а дерева тихенько заспокоювали мене – не злись, він закохався. Я відчуваю сестринську відповідальність за цього переляканого, схожого на молодого П'єра Рішара молодика, і слухаю його, спокійно, через вдих та видих.

– Така історія, ти не повіриш. Сиджу в паризькому метро, чекаю на потяг. Біля мене дівчина – руда, струнка, з синіми очима, як два маленькі озера, ніжна. Я її запитав, як її звати, вона сказала Злата (вимовляє з французьким акцентом). Вона каже: я з України, показує мені в телефоні зелені струнки ялини, каже, що завтра вертається додому і скоро поїде туди. Приходить потяг, і вона біжить та сідає в нього. А я, теплень, сиджу на пероні відморожений і відпускаю її. Схаменувся, дістав телефона – сфоткав її, але вийшло тільки фото ззаду, де вона заходить в метро.

«Ідіот», – думаю я. Як він хоче її знайти?

– Міло, я приїду в неділю, ти можеш мене зустріти?

Я, в шоці, відповідаю, що зустріну. Кладу трубку і, під пильним поглядом Пушкіна, лягаю спати.

\* \* \*

Поки француз не приїхав, треба переробити купу справ. Треба домовитися з тьотью Нілою, щоб поливала мамині кактуси, поки я буду няньчити Франсуа. Також треба посидіти на балконі і випити кави, помалювати акварелями, написати нарис про Париж для журналу подорожей, погуляти в лісі. Як добре іноді втрачати роботу.

Як добре іноді просто бути наодинці з літом – насолоджуватись його теплими промінчиками і суніцями з лісу, бігати вранці біля річки і валятися на траві, смішно квакати ногами в капцях, мокрих від літніх злив, кататися на кріслі-качалці і на гойдалці-гамаку на балконі, поливати алое, ходити до сусідки тьоті Ніли в гості та їсти там пиріжки з гречкою. Як хороше вдома влітку, без мети та без речей – тільки два величезні кульки щастя: свіжокуплені книжки з блокнотами і полуниці з черешнями. І тільки мрії покататися на повітряній кулі.

Наступного дня я вирішую варити компот (слово *compote* походить із Франції, але тут це – фрукти, приготовані у цукровому сиропі, він зовсім не подібний до нашого компоту). На ринку купую вишень і варю цілу каструлю щастя. До мене заходить сусідка тьотя Ніла, бреше різних пліток з три короба. Про те, що циган з сусіднього двору затоптав піони, про Віру з третього під'їзду, яка завагітніла, про нову крупу в магазині, яку возять з Македонії, про пенсії, які не підвищують, і про тьотю Аню, яка всіх критикує, і про Валю, яка гуляє з собакою і голосно на неї кричить вранці, через що сусідка тьотя Ніла не висипається.

Я уважно слухаю тьотю Нілу і, поки вона розповідає історії, я малюю їх на папері маленькими дудликами. Прошу її подивитись за квартирою та кактусами, поки мене не буде, вона з радістю погоджується. А потім тихенько наливаю їй компоту в велику склянку, і тьотя Ніла затихає.

Підвечір'я світить на неї у вікно тихим сонцем, найкраща золота година для фотографій, тьотя Ніла тихо сьорбає компот. Я дивлюся на неї і бачу маленьку дівчинку, сильну жінку і багато надбудов життя, що склалися на її обличчі маленькими і великими зморшками, що набудувалися на її настрої і зробили її трохи настороженою і мудрою. Тьотя Ніла, я так вас люблю, коли ви мовчите.

## Одеса

У суботу телефонує Франсуа і повідомляє, що він прилетить в Одесу. Куди? Франсуа? Ну добре, що життя мені пропонує – те я й беру. Доведеться позасмагати.

Жахливою сидячою електричкою, напевно, що третього класу, я їду в ніч з суботи на неділю до Одеси, прибуваю рано-вранці.

О п'ятій ранку Одеса ще спить. На вулиці так тихо, що чутно, як у ящиках фруктових магазинів хрускотять, дозріваючи, персики. Я блукаю вулицею Пушкіна, далі до Опери і над море, там, де розлягається біля розкопок старого грецького міста одеський порт. Стоять величезні крани і контейнери, а навколо них плещеться свіже Чорне море. Я стою біля страшного порту і тішуся морем – навіть коли я можу торкнутися його просто поглядом, навіть коли воно брудне і забуте, я все одно люблю море. Саме тому у наступному житті я не буду жити в Парижі, а краще на півдні Франції. Ні, не на півдні Франції, а краще на Сен-Мартені, і краще вже в цьому житті. Там море на 360 градусів, і можна дивитися і на схід та захід сонця.

У колись класному ресторані «Компот» я снідаю смаженими яйцями і мені знову хочеться випити. Здавалось би, вже адаптувалася до своєї культури і нічого мене більше не шокує, особливо після дворових новин тьоті Ніли. Та кажуть, коли тіло просить, потрібно його слухати.

Я замовляю 50 грамів коньяку і лимон і випиваю. О дев'ятій ранку, трохи п'яна та щаслива, крокую багатьма стежками і вуличками біля моря і йду купатися. Франсуа прилітає о сьомій вечора, і у мене дуже багато часу для засмагання на пляжі Ланжерон.

Одеські пляжі завжди дивують мене своїми цінами. Тут усе вдвічі дорожче за Туніс і втричі гіршої якості. Найобурливіше це те, що по всьому пляжу розставляють шезлонги (довгі стільці) і ними займають золотистий пісок. Не всі погоджуються загоряти на шезлонгах і платити за них купу грошей, тому людей, які хочуть відчувати своїми ногами золотий пісочок, віджимають ближче до води. Саме тут трапляється справжнє одеське пляжне тусиво.

Масивні тьотки в купальниках, застрягив в попі, телефонують до своїх синів і нагадують їм розігріти відбивну на сковорідці. Діти пищать від холодного моря, а чайки крадуть у людей пахлаву медову. Життя кипить, і я купую собі кукурудзу.

Я споглядаю. Споглядаю морські хвилячки, бабусьок і чайок. Споглядаю свої засмаглі ноги, великі груди, жовтий купальник. Споглядаю смачні піріжки і раків, яких їсть сусідня родина. Господи, дякую тобі за те, що відправив мене в Одесу.

Біля мене сидить тьотя Валя. Тьотя Валя починає розмову з того, що подорожчала в цьому році кукурудза, а продовжує тим, що завтра на Потьомкинських сходах будуть показувати кіно. Мене не хвилює перша новина, а друга нереально тішить. Я спілкуюся з тьотью Валею як зі старою сусідкою, вона розповідає мені, куди сходити в Одесі поїсти і де дешево купити шльопанці, розповідає мені про своє життя.

Тьотя Валя сама з Дніпра, років з шість тому як розвелася й жила одна. Діти і внуки тішили її, але хотілось кохання. Перегравши слова із «Москва слезам не верит» на лад тьоті Валі, можна сказати, що в п'ятдесят років життя тільки починається. Тому подружка тьоті Валі зареєструвала її на сайті знайомств і залишила там її номер.

Перший закоханий зателефонував за тиждень і запросив до Одеси. Якраз були свята, тому тьотя Валя, не довго думаючи, сіла на потяг і поїхала. Чоловік зустрів її з потяга, привіз до себе додому і одразу запитав: «Ти вийдеш за мене заміж?» Його погляд був таким серйозним, що вона одразу й погодилась.

Мене зачарувала історія тьоті Валі: одразу так взяла і погодилась виходити заміж за незнайомого мужчину, і тепер у всіх її заміжніх подруг нудьга в довгому шлюбі, у всіх розведених – самотність, а у тьоті Валі сама романтика. Чоловік часто їздить в інші міста по роботі,

і вона за ним. Вони разом гуляють містами, осінніми і літніми, п'ють каву і оббивають ногами бруківку, і досі щасливі, і досі закохані.

Історія тьоті Валі дуже взяла мене за душу. Часто так буває, що після закінчення дитинства люди забувають про свої мрії. Ми перестаємо робити те, що приносить нам задоволення, перестаємо закохуватись, перестаємо нестись кудись на крилах кохання і буденність нас з'їдає. Для того, щоб не потопати під метрами буденності, треба просто ширше відкрити очі, зробити глибокий вдих і видих, і перескочити на новий рівень, як це зробила тьотя Валя, смілива жінка. ***А якби тобі запропонували шлюб в перший день знайомства, вистачило б сміливості погодитись?***

Ми сидимо з тьотью Валею поруч на пляжі, і тепер споглядаємо вдвох. Море цілує наші ноги білою піною, яка залишилась в ньому ще з тих пір, як розчинилась русалонька. Діти гасають по берегу, а згасаюче сонце готується прощатися з нами і котиться за горизонт.

Поки на мене не почали падати п'яні люди і з'являтися дивні спогади, я збираю речі і тікаю з пляжа. День пройшов дуже швидко, за спогляданням, переживанням чужих і своїх історій, а головне – насотуванням сонцем свого тіла. Тримаюся за попу – я згоріла. Доведеться Франсуа мазати мене сметаною, ой здивується.

\* \* \*

Ввечері на квартиру до мого друга Вані приїздить з рюкзаком і скрипкою закоханий француз. Якби не знала, що він приїхав шукати рудоволосу красуню, подумала б, що він прийшов шукати якогось юнака. Франсуа, від тебе аж наче повіє гомосексуальними феромончиками.

Сидіти вдома не хочеться, і ми біжимо до моря. Франсуа бере свою скрипочку і пляшку вина, ми вмикаємо справжню класичну музику його смичком по струнах. Я танцюю босими ногами по піску, блукаю у нетрях свого серця, малюю великі кола ногами і руками, зовсім заплутуюсь і виринаю з цієї музики, наче очистилась нею.

Мені дуже до лиця рум'янець від французького червоного вина. А Франсуа в цей вечір після грання музики та випивання клянеться, що не поїде з України без жінки, в яку закохався. Клянеться, і послизається на пляжі так, що в нього рвуться купальні шорти. Розхитуючи стегнами і своїм чоловічим багатством, Франсуа шкутильгає до нашої квартири, яка тут зовсім недалеко, за рогом, хвилин десять ходьби.

Наступного ранку я розпитую його, а про що, власне, йдеться? Що це за дівчина така? Як ми плануємо її знайти і чи згодна вона на кохання Франсуа, а може, в неї є родина та діти?

Виявляється, що закоханий француз анічогісінько в цьому не тямить, а дівчина Злата, в яку він закоханий, не існує на жодній сторінці жодної соціальної мережі.

– А що ти про неї знаєш? – запитую.

– Вона неймовірно вродлива, Міло. Не просто красива дівчина, вона сяє, розумієш. Коли вона посміхалась до мене, на її обличчі змішувалась гра і серйозність і вона була жива-жива. Я ніколи не бачив таких живих людей у своєму житті.

– Добре, а ти запам'ятав, може, якісь фізичні ознаки? Наприклад, шрам на лобі чи, може, вона шкутильгає?

– У неї було руде волосся і блакитні очі, це дуже особливий вигляд, ми точно її знайдемо. У неї маленький шрам справа на підборідді. А ще вона була вбрана у довгу спідницю і звати її Злата. Я дізнався, що Злата означає золота, від слова золото, вона справді золота, Міло.

– Я не впевнена, що буде легко знайти руду дівчину з блакитними очима у довгій спідниці по всій Україні. Може б нам хтось зробив фоторобот?

Запитую у Вані, чи він знає якихось фотороботистів в Одесі, той відказує, що до міліції краще не ходити, бо вони ще можуть ноги моему французу переламати.

– Ідіть до Опері, де гуляють туристи. Там є один такий мужик з портретами олівцем за п'ять хвилин. Нехай Франсуа йому пояснить, як вона виглядала, а мужик йому намалює.

– Добре, – погоджуюсь, що Злату шукати будемо і знайдемо, – але чому вона не користується фейсбуком, чи інстаграмом, чи хоча б принаймні снелчатом, якщо вона дуже молода?

– Я шукав її всюди, але без прізвища було нелегко знайти її ніде. Вона виглядає такою непокірною, може, просто не хоче бути, як всі. А може, вона взагалі в інтернеті не сидить, – закохано промовляє Франсуа, – тоді звичайно ж зрозуміло, чому вона аж світиться життям, оті інстаграми не витягують з неї енергії.

В будь-якому випадку починати з чогось потрібно, і ми вирішуємо завтра шукати мужика біля оперного, а після того постити фоторобот Злати у мене на фейсбуці з проханням усіх знайомих поділитися і допомогти знайти дівчину. Мене ж не полишить цей закоханий і житиме тут, аж поки його не депортують. Добре, якщо просто депортують, а якщо перед цим поб'ють чи, не дай боже, покалічать. А якщо ця Злата виявиться донькою якогось важного человека, і тоді Франсуа відпиздять і депортують без права виїзду?

Мої думки потекли рідким маслом по гарячому хлібу, аж поки я не схопилась зупинити їх. Треба чистити зуби і лягати спати. Якщо не почищу, то, може, Пушкін і не буде мене сьогодні засуджувати, бо він у Вінниці, але спати мені в одній кімнаті з двома хлопцями, і незручно, якщо я буду пахнути несвіжо. На цьому вичищую добре зубоньки пастою з корицею і дістаю з холодильника пакет сметани.

– Франсуа, маю тебе попросити про послугу. Я сиділа сьогодні на пляжі разом з бабусями, які засовують труси собі в попу, щоб краще засмагати, і повторила за ними. Тільки забула, що попа в мене білісінька, і спалила її ненароком. Можеш мені попу сметаною помазати?

– Чим? – Тепер час Франсуа вилуплювати очі і обвалювати челюсть.

– Українці так роблять – якщо спалила шкіру на сонці, треба на ніч помазати сметаною, і опік трохи зійде.

– Це згідно з якими науковими дослідженнями? – недовірливо запитує хлопець.

– Які дослідження, це життєва мудрість! – гиркаю я, засовую йому в руку пакет зі сметаною і розвертаюся до нього попою в трусиках танга. Француз глибоко зітхає і обмазує мій підсмажений задок білосніжною магазинною сметаною. Скільки всього йому ще треба навчитися...

*А тобі доводилось потрапляти в безглузді ситуації в інших культурах?*

\* \* \*

Наступного ранку я пропоную Франсуа скупатися в морі, а потім вже йти до дядька малювати фоторобот – все одно місцеві вуличні артисти не виходять на роботу о восьмій ранку.

Туристи в Одесі хоч і кажуть, що приїхали до моря, але в основному проводять час у нічних клубах, напиваються як свині, ковбасяться до останнього, а вранці довго відсипаються і їдять не сніданок і не обід, а сніданокобід, запиваючи його розсолем від квашених огірків, якщо Бог дав. Тому о восьмій ранку мужику біля Опері точно нема кого малювати, дай йому боже сили.

Ми йдемо купатися у морі, холодному і ранковому, як роса. Плескаємось у брудних одеських хвилях, я тішуся, як маленька дитина. Море солоне, як фізрозчин, і кататися на його хвилях так приємно, як в утробі матері. Ритми всесвіту пронизують мене з голови до п'ят і я кайфую від морозного холоду. Холод, звичайно, не морозний, просто я після туніського моря зовсім не звикла до нашого суворого Чорного. От і мерзну, як вовчий хвіст в тій казці.

Покатались на хвилях – повалялись на золотому піску, вигнав нас з того піску мужик, що розставляв шезлонги, і тепер доводиться знаходити нове заняття перед тим, як іти до опері.

– Пішли спробуєм вареники, Франсуа! – кажу я.

– Це що таке? Вероники? Якась дівчина?

– Ні, Франсуа, вареники – це українська страва, щось подібне до італійських равіолі, польських перог чи китайських пельменів.

– Я люблю китайські пельмені, – погоджується, – але тільки без м'яса, добре? Пішли їсти вероники.

Замовляємо дві порції – я з капустою, він з картоплею, також нам дають чашку зі сметаною. І що, каже Франсуа, треба цей вероник сметаною вимазати, як я твою попу вчора мазав?

Видно, що хоче з мене посміятись, тому я уникаю коментаря. Треба буде дізнатися, чому все-таки «наш человек» попу маже сметаною. Мені вчорашня процедура зовсім не допомогла, сидіти все одно боляче.

На десерт – вареники з вишнями. Я облизую пальчики і Франсуа повторює за мною. Його тішить, що ми знаходимося в ресторані, де дають компот в скляних пляшках. Він же не хоче створювати більше сміття і тому носить з собою усі торбинки, коробочки, чашечки і кладе останній вареник з вишнею в якусь коробочку. «З'їм пізніше на пляжі», – пояснює.

## **Конец ознакомительного фрагмента.**

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.